

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SA Krystyna Smaga
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2018 roku w Lublinie

skargi A. S. o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 23 marca 2016 roku, w sprawie III AUa 1121/15

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

I. zmienia częściowo: wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 23 marca 2016 roku wydany w sprawie III AUa 1121/15 oraz wyrok Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 25 września 2015 roku, wydany w sprawie IV U 964/14 i ustala, że A. S. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od dnia (...)do dnia(...)z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz radcy prawnego G. P. kwotę 2.400 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Barbara Hejwowska Elżbieta Gawda Krystyna Smaga

III AUa 436/17

UZASADNIENIE

W dniu 29 grudnia 2016 r. A. S. wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 25 września 2015 r. w sprawie o sygn. akt IV U 964/14. Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie, że jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega ubezpieczeniom społecznym od dnia(...). Do skargi wnioskodawca dołączył zaświadczenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B., stwierdzające, że prowadząc pozarolniczą działalność gospodarczą, opłacił składki

na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za 2009 rok i 2010 rok.

Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2017 r., wydanym w sprawie IV U 1275/16, Sąd Okręgowy w Zamościu stwierdził swoją niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie, jako sądowi, który ostatnio orzekał co do istoty sprawy.

Sąd Apelacyjny ustalił co następuje:

Wyrokiem z dnia 25 września 2015 r., wydanym w sprawie IV U 964/14, Sąd Okręgowy w Zamościu oddalił odwołanie A. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 6 czerwca 2014 r., stwierdzającej, że A. S., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega ubezpieczeniom społecznym od (...).

Sąd Okręgowy ustalił, że A. S., od 1 maja 2006 r., prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą, zarejestrowaną w Polsce a prowadzoną na terenie Holandii (omyłkowo Sąd wskazywał Belgię). Siedziba firmy mieściła się w Z. a następnie w S.. W ramach działalności zajmował się likwidacją szklarni. Własnym transportem dowoził polskich pracowników, których następnie kwaterował i zapewniał transport na tereny rozbiórek. Składki za pracowników na ubezpieczenia społeczne były opłacane w Polsce od najniższego wynagrodzenia. Zimą 2008/2009 r., z uwagi na brak frontu robót, pracownicy wrócili do kraju i przez kolejne miesiące oczekiwali na dalszą pracę u wnioskodawcy. Ostatecznie nie świadczyli już pracy i otrzymali jedynie świadectwa pracy z datą 16.11.2009 r. Działalność nadal jest zarejestrowana.

Na skutek zdarzeń, których wnioskodawca nie pamięta z lat 2009-2012, został on odnaleziony przez brata w maju 2012 r. w szpitalu w H. i przywieziony do Polski. Po powrocie leczył się psychiatrycznie. Nie prowadził już działalności gospodarczej ani w Polsce ani za granicą. Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 15.07.2013 r. wnioskodawca został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy od maja 2012 r. Od 2009 roku wnioskodawca nie wykazuje przychodów z działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy wskazał, że stan zdrowia wnioskodawcy, w toku postępowania, był coraz bardziej stabilny, ale wielu osób i dat nie pamięta.

Sąd Okręgowy zważył, że zgodnie z art. 6 ust.1 pkt 5, art. 12 ust.1 i art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2017 roku, poz. 1778) obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu rentowemu i wypadkowemu podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia jej rozpoczęcia do dnia zaprzestania wykonywania działalności, z wyłączeniem okresów jej zawieszenia.

W ocenie Sądu I instancji wnioskodawca, na skutek trudności finansowych, nie prowadził działalności w latach 2009-2012, co potwierdził w piśmie do organu.

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy, iż faktycznie działalność prowadził przez wiele lat do grudnia 2008 r., co potwierdzili jego pracownicy. Sam przyznał, że nie pamięta zdarzeń po powrocie pracowników do kraju. Nie pamiętał, co stało się z posiadanymi samochodami. Potwierdził, że brat przywiózł go do Polski i od tej pory leczy się i nie pracuje. Sąd obdarzył wiarą także zeznania wszystkich świadków – pracowników wnioskodawcy, gdyż dokładnie opisali warunki pracy przy likwidacji szklarni, powrót do Polski na święta zimą 2008/2009 r. i wyczekiwanie w następnym roku na pracę. Większość pracowników otrzymała świadectwa pracy z datą 16.11.2009 r., a jedynie I. S., pracownik biura, otrzymała świadectwo pracy z datą 31.10.2010 r., z uwagi na korzystanie z okresu urlopu wychowawczego.

Sąd Okręgowy podkreślił, że wnioskodawca nie przedstawił żadnych dowodów na okoliczność, iż po dacie wskazanej w decyzji – po 16.11.2009 r. stale, w sposób ciągły i zorganizowany prowadził działalność w kraju czy za granicą. Dorywczo pracował u wnioskodawcy w 2010 roku jedynie M. B., ale wobec brak dokumentów i świadectwa pracy z tego okresu nie można uznać, iż był zatrudniony

i w jakiej formie, bo sam tego nie określił.

W ocenie Sądu Okręgowego sama okoliczność niewyrejestrowania działalności gospodarczej z wpisu do ewidencji nie oznacza jej prowadzenia, co słusznie podnosi organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy oddalił odwołanie w trybie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c.

Wyrokiem z dnia 23 marca 2016 r., wydanym w sprawie III AUa 1121/15, Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił apelację wnioskodawcy, dzieląc ustalenia i wywody prawne Sądu Okręgowego.

Sąd Apelacyjny zważył, że w świetle art. 6 ust. 1 pkt 5 oraz art. 13 pkt 4 cyt. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym podlegają osoby fizyczne prowadzące działalność pozarolniczą - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Z powyższego uregulowania wynika, że obowiązek ubezpieczenia społecznego powstaje i istnieje, gdy faktycznie działalność jest wykonywana. Pojęcie to należy rozumieć w sposób przyjęty w przepisach ustawy z dnia 2 lipca 2004r o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U Nr 173, poz. 1807 ze zm.). Na gruncie art. 2 tej ustawy wykonywanie działalności pozarolniczej (gospodarczej) to rzeczywista działalność zarobkowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Również z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że okresem ubezpieczenia jest okres faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej (wyrok Sądu Najwyższego z 10.02.1997r, II UK 392/97). Natomiast wpis jak też wykreślenie z ewidencji działalności gospodarczej nie mają znaczenia dla bytu prawnego przedsiębiorcy gdyż jego istnienie zależy od prowadzenia działalności gospodarczej (wyrok SN z dnia 24.05.2000r, II UKN 568/99, postanowienie SN z dnia 26.01.1996r, III CZP 111/95, postanowienie SN z dnia 26.08.2008r, II CZ 74/98).

Dodatkowo Sąd Apelacyjny podkreślił, że stanowisko wyrażone w apelacji pozostaje w sprzeczności z treścią pisma wnioskodawcy z dnia 3.09.2012r złożonego w toku postępowania wyjaśniającego przed organem rentowym, w którym wskazał, że zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej w 2009 roku i domagał się wyrejestrowania działalności z okresem wstecznym. Również w skardze skierowanej do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na decyzję ZUS o odmowie umorzenia należności z tytułu składek z dnia 16.01.2013r apelujący podnosił że „w związku z chorobą i załamaniem psychicznym nie prowadził i nie był w stanie prowadzić działalności od 2009 roku do 2013 roku”.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przeprowadzone postępowanie dowodowe bezspornie wykazało, że wnioskodawca w spornym okresie nie realizował usług remontowo-budowlanych, nie zatrudniał pracowników i nie osiągał dochodów. Równocześnie wnioskodawca nie udowodnił aby poszukiwał kontrahentów, załatwiał sprawy urzędowe, prowadził negocjacje czy wykonywał jakiegokolwiek inne czynności prawne czy faktyczne w ramach wybranego przedmiotu działalności gospodarczej, których celem jest kontynuowanie tej działalności. Prawidłowo zatem uznał Sąd Okręgowy, że skarżący od daty wynikającej z zaskarżonej decyzji tj. od (...) w sposób trwały zaprzestał wykonywania wszelkich czynności wchodzących w zakres prowadzonej działalności.

Z tych względów i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił apelację.

Obecnie wnioskodawca ubiega się o rentę. Lekarz Orzecznik ZUS uznał go za całkowicie niezdolnego do pracy od maja 2012 roku. Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. odmówił prawa do renty z uwagi na brak 5-letniego stażu ubezpieczeniowego w 10-leciu przed powstaniem niezdolności do pracy jak i przed złożeniem wniosku o rentę. Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że postępowanie sądowe w tej sprawie zostało zawieszono.

Badając niniejszą skargę Sąd Apelacyjny zważył, że skarga o wznowienie postępowania jest dopuszczalna i skutkuje wznowieniem postępowania w sprawie. Stosownie do treści art. 403 § 2 k.p.c. można żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. W ocenie Sądu Apelacyjnego takim dowodem jest zaświadczenie organu rentowego z dnia 14 grudnia 2016 r. o opłacaniu składek a istotną okolicznością

jest fakt opłacenia przez wnioskodawcę składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej za 2009 rok i 2010 rok. Co istotne składki nie zostały opłacone obecnie, w związku z toczącym się postępowaniem rentowym, ale były płacone na bieżąco, co potwierdził pozwany organ rentowy w piśmie procesowym z dnia 22 listopada 2017 r. (k. 53-54).

Zgodnie z treścią art. 407 § 1 k.p.c. skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzymiesięcznym a termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia. Wnioskodawca dowiedział się o fakcie opłacenia składek w momencie uzyskania zaświadczenia, datowanego na dzień 16 grudnia 2016 r. i niezwłocznie, bo w dniu 29 grudnia 2016 r. nadał w palcówce pocztowej skargę o wznowienie postępowania. W ocenie Sądu Apelacyjnego istnienie powyższego dowodu i wykazanych w nim okoliczności w poprzednim postępowaniu sądowym i niewskazanie go przez wnioskodawcę, nie oznacza po jego stronie zaniedbania czy braku należytej staranności. Wnioskodawca jest bowiem osobą schorowaną, cierpi na poważne zaburzenia pamięci, co skutkuje istnieniem całkowitej, trwałej niezdolności do pracy. Powyższe, niezależne od wnioskodawcy okoliczności, wskazują, że nie pamiętał faktu opłacenia składek i nie mógł tych okoliczności wskazać w toczącym się postępowaniu sądowym. Sąd Apelacyjny podziela w pełni pogląd Sądu Najwyższego, że przewidziane w art. 403 § 2 k.p.c. "wykrycie" środków dowodowych, z których strona nie mogła skorzystać w postępowaniu, odnosi się do dowodów wówczas istniejących, lecz nieznanych stronom. Późniejsze wykrycie okoliczności faktycznych lub środków dowodowych może stanowić podstawę wznowienia postępowania tylko wówczas, gdy te okoliczności lub dowody pozostają potencjalnie w związku przyczynowym z wynikiem sprawy, a strona nie mogła z nich skorzystać. Niemożność skorzystania w poprzednim postępowaniu z określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych nie zachodzi, gdy istniała obiektywna możliwość powołania ich w tym postępowaniu, a tylko na skutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia czy błędnej oceny potrzeby ich powołania strona tego nie uczyniła (postanowienie z dnia 12 października 2017 r. IUZ 33/17 LEX nr 2420346). Ciężkie schorzenie wnioskodawcy uniemożliwiło mu powołanie dowodu i wskazanie okoliczności opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne. Tym samym, w ocenie Sądu Apelacyjnego, wskazane w skardze okoliczności i powołany dowód stanowią podstawę wznowienia postępowania.

Wznawiając postępowanie Sąd Apelacyjny ponownie dopuścił dowód z zeznań wnioskodawcy oraz zeznań świadka K. S.. Sąd Apelacyjny ustalił, że złożenie w dniu 3 września 2012 r. do organu rentowego, wniosku o „wsteczne wyrejestrowanie działalności” odbyło się niejako bez świadomości wnioskodawcy, gdyż okoliczności tej nie pamięta, aczkolwiek nie kwestionował podpisu złożonego pod wnioskiem (k. 49v). Pismo to zostało sporządzone i podpisane także przez brata wnioskodawcy K. S., celem ustalenia przebiegu ubezpieczenia społecznego A. S. (zeznania K. S. k. 61v). Zamiarem wnioskodawcy, po poprawie stanu zdrowia, było dalsze prowadzenie działalności gospodarczej. W latach 2010-2012 roku wyjeżdżał on do Holandii w celu podpisania kontraktów (zeznania K. S.).

Sąd Apelacyjny obdarzył wiarą zeznania wnioskodawcy oraz świadka K. S., gdyż są spójne i nie zawierają sprzeczności.

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik wnioskodawcy sprecyzowała wnioski skargi domagając się zmiany zaskarżonych wyroków i ustalenia, że wnioskodawca w 2009 roku i 2010 roku podlegał ubezpieczeniom społecznym.

Zgodnie z treścią art. 412 § 2 k.p.c. po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd stosownie do okoliczności bądź oddala skargę o wznowienie, bądź uwzględniając ją zmienia zaskarżone orzeczenie albo je uchyla i w razie potrzeby pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

W ocenie Sądu Apelacyjnego materiał dowodowy zgromadzony w sprawie pozwala na zmianę wyroku wydanego przez Sąd Apelacyjny oraz poprzedzającego go wyroku wydanego przez Sąd Okręgowy. Postępowanie dowodowe przeprowadzone

w sprawie wskazuje, że od listopada 2009 roku wnioskodawca zamierzał nadal prowadzić działalność gospodarczą. W 2010 roku pracę na jego rzecz wykonywał M. B. (dwa wyjazdy po trzy tygodnie pracy), zaś pozostali pracownicy pozostawali w gotowości do podjęcia pracy, gdyż skarżący zapewniał, że poinformuje ich o możliwości kontynuowania zatrudnienia. Dorywczo obsługę firmy w 2010 roku prowadziła księgowa – zeznania I. S. k. 108v. Sam wnioskodawca poszukiwał wówczas na terenie Holandii kontrahentów. Fakt zachorowania, który uniemożliwił faktyczne prowadzenie działalności gospodarczej czy też podnoszone przez Sąd Okręgowy trudności finansowe firmy, nie świadczą o definitywnym zaprzestaniu działalności, co skutkowało by ustaniem ubezpieczeń społecznych. Gdyby taki był zamiar skarżącego to z pewnością nie opłacałby on składek na ubezpieczenia społeczne, które generowałyby dodatkowe koszty prowadzenia firmy.

Stosownie do treści art. 2 cyt. ustawy o swobodzie działalności gospodarczej działalność gospodarcza musi mieć charakter zarobkowy a zatem jej celem jest osiągnięcie zysku. Nie oznacza to jednak, że faktyczne nieosiągnięcie tego celu pozbawia daną osobę statusu przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 ust. 1 tej ustawy. Działalność gospodarcza przynosząca straty nie przestaje być działalnością, gdyż istotne znacznie ma zamiar przedsiębiorcy osiągnięcia zysku.

W ocenie Sądu Apelacyjnego fakt podejmowania przez skarżącego prób zdobycia kontrahentów w 2010 r., zatrudnianie M. B. w tym okresie, obsługa księgowa firmy, oczekiwanie pracowników na dalsze, obiecanie im zatrudnienie, jak i fakt opłacania składek świadczą o zamiarze prowadzenia przez skarżącego działalności gospodarczej.

Dodać nadto należy, że organ rentowy, już po wpłynięciu wniosku o „wyrejestrowanie” z ubezpieczeń w dniu 3 września 2012 r., wydał decyzję z dnia 29 października 2012 r., mocą której odmówił wnioskodawcy umorzenia należności z tytułu składek za okres od lipca 2009 r. do lipca 2012 r., a zatem aż do lipca 2012 roku traktował skarżącego jak przedsiębiorcę, prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w sprawie niniejszej spełnione zostały wszystkie przesłanki do ponownego rozpoznania sprawy. A. S. przedstawił nowy środek dowodowy w postaci zaświadczenia organu rentowego, potwierdzający nową okoliczność tj. opłacanie składek w spornym okresie, którego to dowodu i okoliczności nie mógł powołać w poprzednim postępowaniu, z uwagi na poważne schorzenie, skutkujące nieporadnością i niezawinioną niedbałością o własne interesy. Dowód ten jak i przedstawione okoliczności mają istotny wpływ na wynik sprawy, gdyż w powiązaniu z dowodami zebranymi w sprawie, wskazują na zamiar prowadzenia przez skarżącego działalności gospodarczej w spornym okresie. Powyższe umożliwia zmianę zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowo w Zamościu poprzez ustalenie, zgodnie z wnioskami skargi, że skarżący od dnia (...)do dnia(...) podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 6 pkt 1 cyt. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą.

Rozstrzygając o kosztach procesu, które na rzecz radcy prawnego, ustanowionego z urzędu nie zostały uiszczone w całości ani w części (k. 49v) Sąd Apelacyjny miał na uwadze przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 roku, poz. 490), obowiązujące w dacie wniesienia apelacji. Należność z tytułu składek objętych spornym okresem wynosi 10.060 zł, zatem stosownie do treści § 6 pkt 5 cyt. rozporządzenia stawki minimalne wynoszą przy wartości przedmiotu sprawy powyżej 10.000 zł do 50.000 zł - 2.400 zł. Kwotą powyższą Sąd Apelacyjny obciążył przeciwnika procesowego strony korzystającej z pomocy udzielonej przez radcę prawnego, stosownie do treści art.

98 § 1 k.p.c. oraz § 17 cyt. rozporządzenia. W tym przypadku przyznanie od Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej przysługujących radcy prawnemu z urzędu, może nastąpić dopiero po wykazaniu bezskuteczności ich egzekucji.

Mając powyższe względy na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.